

EL MICALET GALÀCTIC

Llegendes valencianes

Josep Franco

Il·lustracions de Jesús Huguet

EL DRAGÓ DEL PATRIARCA

Diuen que, l'any de la picor, un dragó enorme havia fet el seu cau en un dels meandres del riu Túria que, per aquell temps, llepava les muralles de la ciutat de València en el seu camí cap a la mar. Les persones que havien vist el dragó explicaven que era com una casa de gran, que tenia el cap com una roca i una cua llarga, esmolada i poderosa.

La gent de la capital dormia com les llebres, amb un ull obert, perquè el dragó els feia molta por. Ja feia mesos que els llauradors de l'Horta de València contaven històries que feien tremolar els més valents. Un home deia que el dragó li havia cremat un camp de blat. Un altre, que s'havia begut tota l'aigua del seu pou; i una dona contava que l'animal li havia furtat una bacona ben grossa. Les gallines desapareixien

dels galliners, els porcs desapareixien de les porques i les vaques, els cavalls i els burrets desapareixien dels estables.

Encara que les muralles els protegien, tots els valencians temien que el monstre apareguera de sorpresa al seu costat, disposat a devorar-los. Les dones parlaven d'un monstre que tirava foc per la boca, els xiquets asseguraven que era més gran que el palau de la Generalitat i els homes no sabien què dir.

El pànic es va escampar com una taca d'oli per València quan el monstre va començar a devorar persones: llauradors confiats que, amb l'aixada al coll, havien anat al camp i no havien tornat mai a casa; traginers que arribaven a València de bon matí, trobaven tancades les portes de la ciutat i ja no apareixien pel mercat; xiquets i xiquetes que havien eixit als camins per a portar als seus pares un fardell amb el dinar i una bóta de vi, abans d'anar a escola, i ja no tornaven mai a casa; dones que anaven a collir unes carxofes o a fer caragols perquè havia plogut...

La ciutat sencera es va vestir de dol i ni els llauradors podien eixir al camp, ni els traginers s'atrevien a entrar a València amb els seus carros, ni els pastors gosaven traure els seus ramats a pasturar. Els camps estaven abandonats, els corrals estaven buits. Les séquies estaven plenes de llepó i males herbes. Les parets de les barraques ja no eren blanques i les famílies que vivien a les alqueries dels

voltants de la ciutat s'havien refugiat dins les muralles de València.

Als pobles de l'Horta, que no disposaven de la protecció de les muralles, la situació era encara pitjor i les campanes de totes les parròquies tocaven a morts un dia sí i l'altre, també. Els xiquets ni tan sols anaven a escola, sinó que es quedaven tancats a casa, tremolant de por. Les dones ja no cantaven mentre rentaven la roba als llavadors, ni feien barret en les parades de la plaça, sinó que resaven el rosari amb la veu tremolosa i s'encomanaven als seus sants de més devoció. I els homes, incapaços de fer front a un monstre invencible, es lamentaven amb els punys tancats, mentre les parres s'enfonsaven, les figueres s'esgarraven i les collites es perdien.

Quan la situació ja era molt greu, les autoritats de la ciutat escoltaren per fi els laments i les queixes del poble. Els regidors, els consellers i els jurats de València es reuniren un divendres de matí a la casa de la vila. Després d'haver escoltat durant més de tres hores les queixes dels veïns, les protestes dels llauradors, les explicacions dels nobles i les pregàries dels capellans, el regidor principal de València va fer ús de la paraula per anunciar:

—Cavallers, València no s'havia vist mai en una situació tan compromesa —va assegurar—. No podem eixir d'ací fins que no trobem, entre tots, una solució a les nostres desgràcies.

En sentir la declaració del regidor de la ciutat, que tenia fama de prudent, tots els presents es posaren a parlar alhora, acalorats i amb ganes de trobar una solució al conflicte, perquè la fam i la misèria amenaçaven el regne i perquè, entre unes coses i les altres, anava fent-se l'hora de dinar.

—Cavallers —va dir, per fi, un dels jurats més vells de la ciutat—: no hi ha un altre remei que oferir una bona recompensa, que haurem de pagar entre tots, a qui siga capaç de matar el dragó.

Els nobles de la ciutat protestaren, perquè no els agradava gens ni miqueta rascar-se la butxaca. Un canonge gros i amb la cara roja com un titot, va declarar que els caixonets de les almoines estaven buits, perquè la gent no gosava eixir de casa ni per a oir missa. Després, el representant del braç treballador va denunciar que ni els nobles ni els religiosos volien pagar un cèntim per a matar aquella calamitat que amenaçava València. Per fi, quan ja eren més de les tres de la vesprada i els budells dels uns i dels altres grunyien, el regidor de la ciutat tornà a fer ús de la paraula, demanà una miqueta de trellat als presents i, amb molta solemnitat, va anunciar:

—Cavallers, ja està decidit: en acabant de dinar, convocaré tots els pregoners de la ciutat i de les viles veïnes i els manaré que, acompanyats de dolçaines i tabals, proclamen als quatre vents que la Generalitat de València i el consistori de la capital recompensaran

amb cent escuts i la medalla d'or de la ciutat el soldat, clergue o paisà, noble o plebeu, honrat o lladre, que mate el dragó.

Després, el regidor municipal va donar per acabada la sessió i tots els presents tornaren a casa amb l'ai al cor, mirant el cel, per si el monstre es deixava vore per damunt dels seus caps. Els uns estaven malhumorats perquè els tocava pagar; els altres feien cara d'esperançats perquè confiaven que algun cavaller famós i hàbil amb l'espasa acudiria a València, atret per la recompensa i per la fama que li donaria aquella gesta digna dels herois antics.

Els optimistes que creien que la recompensa, la fama i la glòria atraurien cavallers a la ciutat, no anaven gens errats. Pocs dies després que els pregoners escamparen als quatre vents la notícia, sense oblidar ni la medalla d'or ni la generosa recompensa, València es va omplir de visitants.

Però no hi havia, només, cavallers ansiosos d'enfrontar-se al dragó. A la capital del regne acudiren també els vividors, la gent de got i ganivet, els estafadors, els tramposos, els rodamons, els músics de carrer i els espavilats que s'aprofiten dels tumults per viure de baldraga una bona temporada.

Al cap d'una setmana, els carrers de València s'havien convertit en un formiguer de gent que anava i venia, de venedors ambulants que oferien al públic carabasses torrades, orxata fresca, tramussos o bu-

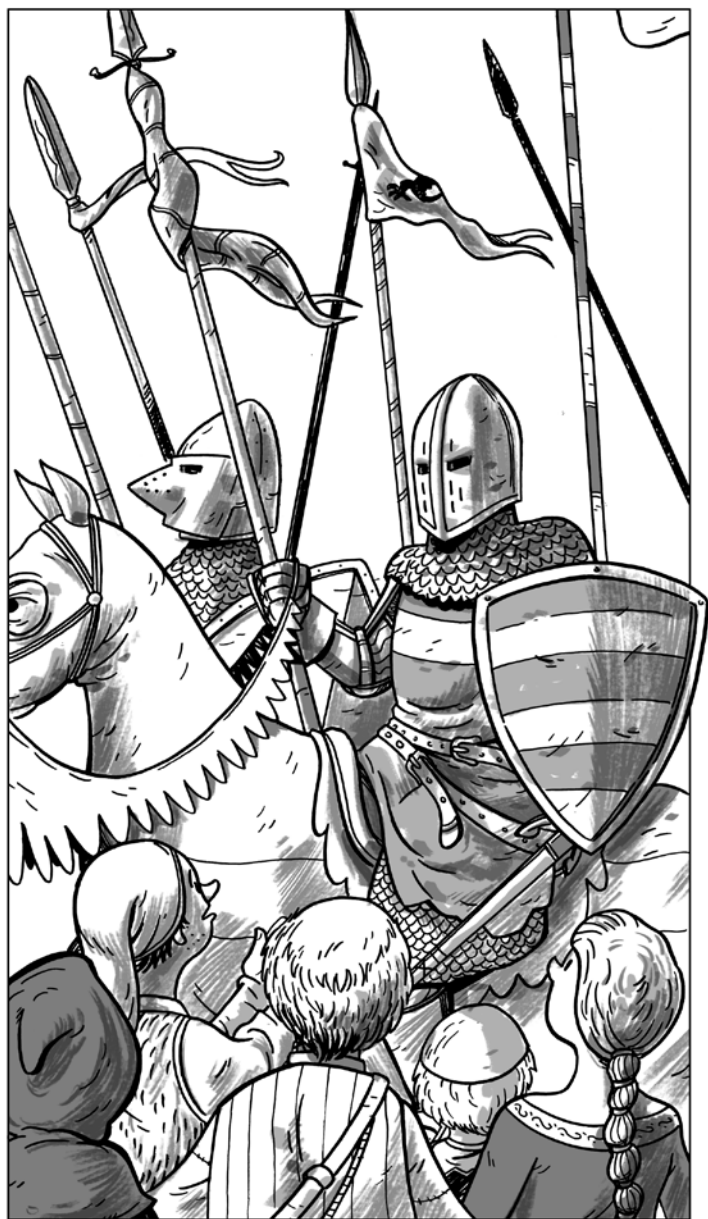
nyols. A les places de la ciutat, es reunien els músics ambulants que cantaven les gestes dels cavallers antics...

València sencera semblava haver oblidat l'amenaça del dragó i s'havia vestit de festa com en els millors dies de fira. Els xiquets continuaven sense anar a escola, però ja no els feia por eixir al carrer i els curiosos no sabien on mirar.

I, per damunt dels caps de tota aquella gent, destacaven els cavallers muntats dalt dels seus cavalls alts i forts, armats fins a les dents amb espases, punyals, llances i ballestes, i protegits amb armadures de ferro i plom. Tots es dirigien a la casa de la vila per apuntar-se a la llarga llista d'aspirants a la medalla i a la recompensa de cent escuts.

Cada matí, a penes el sol guaitava per la part del Grau, un cavaller valent, orgullós i ben armat eixia a buscar el dragó i l'honor per la porta de Quart i es dirigia, al trotet, cap a la ribera del Túria, disposat a posar fi a la vida del dragó i acabar amb la tragèdia que assolava València des de feia tants mesos.

Per desgràcia, molts d'aquells cavallers en tornaven al cap de les poques hores, a peu i sense armes, amb l'armadura desfeta, el cavall malferit i l'honor fet una llàstima. Perquè, així que els veia acostar-se al cau, el dragó els atacava sense pietat i els derrotava amb un colp de la cua esmolada o els socarrimava amb el seu alé de foc.

Els cavallers derrotats que podien contar-ho encara tenien sort, perquè molts dels aventurers moriren entre les urpes del monstre, que se'ls emportava al seu cau, amagat entre les canyes en algun lloc de la ribera del Túria, on els devorava sense pietat i, després, escopia les armadures, com si foren closques de caragol.

D'aquella manera, el dragó va devorar o va fer malbé una trentena d'aspirants a la glòria, fins que, a poc a poc, se n'anaren tots de València, sense mirar arrere.

Les coses estaven tan agres que el consell de la ciutat es tornà a reunir per a tractar l'assumpte del dragó, les recompenses i la tragèdia. Però, entre nobles que havien fugit, cavallers mig baldats que no podien eixir de casa, covards que s'amagaven i llauradors morts de fam, el regidor de València només va poder reunir quatre gats que no es llevaven la pasta dels dits i no sabien per on tirar.

Però en una masmorra de les més fosques i humides de les torres de Serrans hi havia un home pres, acusat de tres crims que pesaven com lloses sobre la seua consciència. Aquell pres era un malvat que tenia l'ànima més negra que el carbó però era espavilat com les raboses perquè havia passat molta fam i ja se sap que la fam és la millor mestra.

Un bon dia, aquell criminal va saber, per boca del carceller que li portava cada dia un rosegó de

pa i un pitxer d'aigua, tota la història del dragó, la recompensa i els fracassos dels cavallers.

El pres va creure que la sort li somreia. Veia més clar que l'aigua que no tenia res a perdre i molt a guanyar perquè, si s'enfrontava al dragó i l'animal el matava i el devorava, com ja havia fet amb cavallers més forts, més hàbils i més virtuosos que ell, només avançaria l'hora de presentar-se davant la cadira de sant Pere, que l'enviaria directe a l'infern. Però si era capaç de matar el monstre, no sols retardaria l'hora de morir, sinó que tindria en les mans la possibilitat d'aconseguir el perdó, la glòria i la fortuna.

L'endemà, quan el carceller entrà a la masmorra amb el pitxer d'aigua i el rosegó de pa, el presoner li va dir:

—Vull demanar-te un favor que ens pot eixir molt bé als dos, si la sort ens acompanya...

El carceller, que era un home amb molts anys a les costelles, va escoltar amb paciència la proposta d'aquell malvat; però quan va saber que tenia la pretensió de parlar amb els consellers de la ciutat per demanar-los llicència per a enfrontar-se al dragó, li va respondre:

—Mira, fill meu, això que em demanes no podrà ser, perquè la justícia t'ha condemnat a mort i jo posaria la mà al foc que els homes principals de València no et concediran l'audiència, encara que els jures per la teua vida que mataràs el dragó... Si

els valencians saberen –va afegir encara, amb molt de trellat– que els consellers negocien amb un condemnat a mort, els perdrien el poc de respecte que els tenen i Déu sap què podria passar.

Però el pres, que només volia salvar la vida, tornà a insistir l'endemà, i un altre dia, i un altre:

–Mira que els dos podem traure'n profit –li deia, mirant-lo fit a fit amb aquells ulls fonsos i esmolats que li havia dibuixat la mala vida–: jo puc salvar la pell, però tu sempre seràs el millor amic de l'heroi que va matar el dragó, l'home bo que va confiar en mi i m'acompanyà a parlar amb els consellers...

Fins que, un dia, el carceller, que era un tros de pa, va acceptar l'encàrrec del pres. L'home va remoure cel i terra fins que, gràcies a un cunyat que treballava als estables d'un conseller, va poder parlar amb el regidor de València en persona i li va dir que un condemnat a mort que es podria sense esperança a les masmorres de les torres de Serrans volia oferir-se a la ciutat per a matar el dragó que no els deixava viure, si les autoritats acceptaven fer un tracte.

El regidor va dir que no es fiava un pèl d'aquell malfactor, perquè estava al corrent de les seues maldats i de la seua astúcia de rabosa. Però com que el carceller li inspirava confiança, li va dir que estava disposat a fer tractes amb el mateix dimoni, si calia, per salvar la ciutat.

–Fes-lo vindre demà –va accedir el regidor, convençut que les coses ja no podien anar pitjor–, en secret, a l’hora de sopar. Soparem els tres junts, si tu em fas l’honor d’acompanyar-me, i li direm que ens explique quines són les seues condicions.

Dit i fet, el carceller tornà a les torres de Serrans amb un somriure d’orella a orella, baixà a la masmorra on l’esperava el condemnat i li va anunciar:

–Demà soparem al palau de la Generalitat. Et duré roba neta i demanaré que et baixen dos poals d’aigua, que no pots presentar-te tan ronyós davant del senyor regidor de la ciutat.

Aquella nit, el pres no va dormir gens i no va ser perquè continuava cavil·lant sobre la manera com podria matar el dragó i salvar la pell, sinó perquè els remordiments no el deixaven viure. De sobte, cap a la mitjanit, va veure com, en un racó de la masmorra, s’encenia una resplendor que va anar creixent fins que el va deixar cec.

Però quan, a poc a poc, li va tornar la vista, el malvat va descobrir que aquella llum celestial, tan forta com el sol de migdia, provenia del cos d’una senyora que el mirava amb tendresa de mare i li somreia amb la cara més bonica que havia vist mai.

–He vingut a ajudar-te –li va dir, amb una veu més dolça que l’arrop– perquè jo no abandone mai els meus fills, encara que siguen de la pell de Banyeta...